

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев2 57/2014

03.12.2014. године

Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Љубице Милутиновић, председника већа, Биљане Драгојевић и Јасминке Станојевић, чланова већа, у парници тужиоца Ж.Н. из К., чији је пуномоћник адвокат Р.Л. из К., против тужене Трговинско угоститељске школе Т.Д. из К., чији је пуномоћник адвокат Р.М. из К., ради утврђења и поништаја решења, накнаде материјалне штете и уплате доприноса, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1145/13 од 12.09.2013. године, у седници одржаној 03.12.2014. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1145/13 од 12.09.2013. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 1353/12 од 28.12.2012. године, одбијен је као неоснован тужбени захтев да се утврди да је тужилац засновао радни однос на неодређено време и да се поништи као незаконито решење директора тужене школе бр.240 од 02.03.2012. године о отказу уговора о раду, а тужена обавезе да тужиоца врати на рад на радно место домара, као и да му за период од 29.02.2012. године, као дана престанка радног односа па до враћања на рад на име накнаде материјалне штете због незаконитог отказа исплати износ од 45.000,00 динара и за исти период уплати припадајуће доприносе за пензијско и здравствено осигурање надлежном фонду. Тужилац је обавезан да туженој накнади трошкове поступка у износу од 8.750,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1145/13 од 12.09.2013. године, одбијена је као неоснована тужиочева жалба и потврђена је првостепена пресуда.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао правилност побијане пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Сл. гласник РС“, број 72/11) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. На друге повреде се ревизијом не указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је код тужене школе засновао радни однос на одређено време по уговору о раду закљученом 16.08.2011. године, без конкурса, ради замене одсутног радника до 60 дана, на пословима домара. На рад је ступио 15.08.2011. године, и на пословима домара радио непрекидно све до 29.02.2012. године, када му је радни однос престао на основу решења директора тужене од 02.03.2012. године о отказу уговора о раду, због истека рока на који је заснован. У периоду рада код тужене примао је редовно зараду и уплаћивани су му доприноси за обавезно социјално осигурање надлежним фондовима. Тужилац са туженом није закључивао друге уговоре о раду и имао је континуитет у обавезном социјалном осигурању.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су правилно оценили да је неоснован захтев за утврђење да је радни однос који је тужилац засновао код тужене школе на одређено време прерастао у радни однос на неодређено време и да се као незаконито поништи решење о отказу уговора о раду због протеча рока на који је закључен, те да није основан ни акцесорни захтев за накнаду штете због изгубљене зараде и за уплату доприноса за обавезно социјално осигурање.

Неосновано се ревизијом побијају нижестепене пресуде због погрешне примене материјалног права.

Правилно је правно схватање нижестепених судова да се Закон о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр.72/09 и 52/11), примењује као меродаван посебан пропис на радни однос тужиоца код тужене школе и њихова права и обавезе из тог односа. Примена овог закона је примарна док је примена Закона о раду као општег прописа супсидијарна (члан 2. став 2), у односу на она питања која нису регулисана одредбама посебног закона.

Закон о јавним службама („Сл. гласник РС“, број 42/91 и 71/94), после ступања на снагу Закона о државним службеницима 01.07.2006. године и брисања члана 23. тог закона, не садржи одредбу која упућује на примену Закона о радним односима у државним органима, нити било коју другу изричиту упућујућу норму у том смислу. То имплицира на примену (супсидијарну), Закона о раду као општег прописа на радне односе у установама као јавним службама, када није друкчије прописано посебним прописима који регулишу права, обавезе и одговорности запослених у овој радној средини. Сам Закон о државним службеницима предвиђа две категорије запослених – државне службенике и намештенике, чије се радно место састоји од вршења помоћно техничких послова у државном органу и на чија права и дужности се примарно примењују општи прописи о раду и посебан колективан уговор, ако тим или посебним законом није друкчије одређено. Систематизација послова и радни положај тужиоца као домара, односно вршиоца помоћних послова у трговинско угоститељској школи, као установи (јавној служби), упућује на положај намештеника, али не мења приоритет и редослед у примени посебних и општих прописа о раду.

Законом о основама система образовања и васпитања прописано је да делатност образовања и васпитања обавља установа и да се на оснивање и рад установе примењују прописи о јавним службама (члан 7. ст.1.и 2); да у установи образовно-васпитни рад обављају наставник, васпитач и стручни сарадник, којима могу да помажу и друга лица у складу са овим законом, те да су и други запослени у установи дужни да својим радом и укупним понашањем поштују опште принципе образовања и васпитања и доприносе остваривању циљева образовања и васпитања, општег и посебних стандарда постигнућа и развијану позитивну атмосферу у установи (члан 8. ст.1, 5. и 6).

Наведени закон се у погледу услова и начина заснивања радног односа односи на све категорије запослених лица, не само на лица која непосредно обављају васпитно-образовни рад (наставник, васпитач, стручни сарадник и друго лице), већ и на лица која обављају друге (помоћне) послове. Садржином и правним дејством одредаба из члана 120. сада важећи закон из 2009. године, проширио је и поштрио услове за заснивање радног односа на сва запослена лица, у односу на одредбе ранијег закона из 2003. године. Одредбом члана 132. став 1. тачка 1. тог закона, прописано је да установа може да прими у радни однос на одређено време без конкурса лице ради замене одсутног запосленог до 60 дана. Сагласно тој законској одредби тужилац је код тужене засновао радни однос на одређено време, закључењем уговора о раду за обављање послова домара, без конкурса. Одредбом члана 132. став 9. истог закона изричито је прописано да радни однос на одређено време не може да прерасте у радни однос на неодређено време. Наведена одредба принудног карактера први пут уведена у текст закона из 2009. године и односи се на сва запослена лица у школи, као образовно-васпитној установи, не само она која обављају непосредно васпитно-образовни рад, већ и на остале запослене, међу којима је и тужилац, као и на сваки уговор о раду на одређено време, без обзира да ли је закључен по конкурсима или без конкурса и под којим условима.

Одредба члана 130. став 9. Закона о основама система образовања и васпитања као посебна одредба искључује могућност преображаја радног односа на одређено у време у радни однос на неодређено време, па таквом својом формулацијом и правним дејством спречава примену опште одредбе члана 37. став 4. Закона о раду. Због тога је правилно закључивање нижестепених судова о неоснованости тужбеног захтева за утврђење тужиочевог радног односа на неодређено време и поништаја решења о отказу уговора о раду. Из изнетих разлога неоснован је и захтев за враћање тужиоца на раније радно место и за накнаду штете на име изгубљене зараде, као и за уплату доприноса за обавезно социјално осигурање, у смислу члана 191. Закона о раду.

Како не постоје разлози због којих је ревизија изјављена, нити разлози на које ревизијски суд пази по службеној дужности, применом члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци пресуде.

**Председник већа-судија
Љубица Милутиновић,с.р.**